

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΝΗΡΕΑΣ

Πιλοτικό πρόγραμμα κοινοτικής δράσης και πρόληψης της θυματοποίησης Ατόμων Τρίτης Ηλικίας

Οδηγός για την Προστασία και την Αξιοπρέπεια στην Τρίτη Ηλικία

Μεγαλώνω ενεργά, ζω με αξιοπρέπεια:

Η ηλικία δεν σημαίνει παθητικότητα ή εξάρτηση

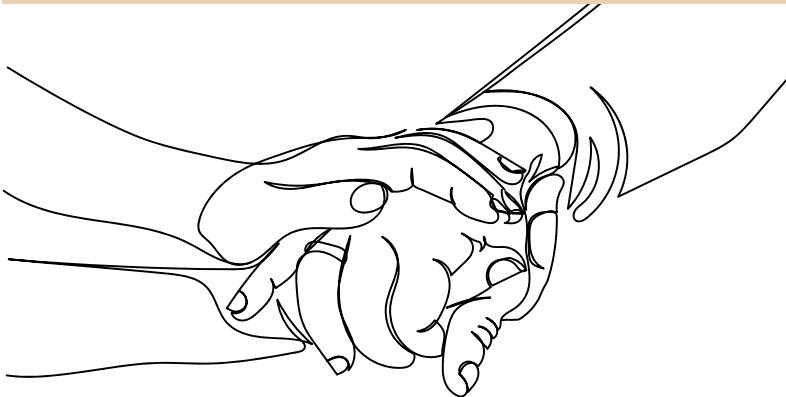
Τα μεγαλύτερα σε ηλικία άτομα είναι ενεργά μέλη της κοινωνίας, με εμπειρία, άποψη και δικαίωμα συμμετοχής.

Η ενεργός γήρανση σημαίνει:

- να συνεχίζω να αποφασίζω για τη ζωή μου,
- να συμμετέχω σε κοινωνικές δραστηριότητες,
- να με σέβονται στον λόγο και τις επιλογές μου,
- να ζητώ βοήθεια χωρίς φόβο ή ντροπή.

Σημαντικό:

Ο σεβασμός δεν είναι χάρη. Είναι δικαίωμα.

Τι είναι η κακοποίηση ατόμων τρίτης ηλικίας;

Κακοποίηση είναι κάθε πράξη ή παράλειψη που προκαλεί βλάβη ή κίνδυνο σε ένα άτομο μεγαλύτερης ηλικίας (60 ετών και άνω) καταπατά τα ανθρώπινα και ατομικά του δικαιώματα. Συμβαίνει συχνά σε σχέσεις εμπιστοσύνης και μπορεί να λάβει πολλές και διαφορετικές μορφές.

«Η κακοποίηση των ηλικιωμένων είναι μια μεμονωμένη ή επαναλαμβανόμενη πράξη, ή απουσία κατάλληλης δράσης, που προκύπτει σε οποιαδήποτε σχέση στην οποία υπάρχει εμπιστοσύνη, και η οποία προκαλεί βλάβη ή ενέχει κίνδυνο για ένα ηλικιωμένο άτομο.» (Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας)

Το φαινόμενο της κακοποίησης ατόμων τρίτης ηλικίας αποτελεί ζήτημα ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς πλήττει θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες, όπως το δικαίωμα στην αξιοπρέπεια, στην προστασία, στην υγεία, στην οικονομική ασφάλεια και στην ενεργό συμμετοχή στον κοινωνικό βίο.

Συνταγματική προστασία: άρθρο 21 παρ. 3:

«Το Κράτος μεριμνά για την υγεία των πολιτών και παίρνει ειδικά μέτρα για την προστασία της νεότητας, του γήρατος, της αναπηρίας και για την περίθαλψη των απόρων.»

Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης - Άρθρο 25 Δικαιώματα των ηλικιωμένων.

«Η Ένωση αναγνωρίζει και σέβεται το δικαίωμα των ηλικιωμένων προσώπων να διάγουν αξιοπρεπή και ανεξάρτητη ζωή και να συμμετέχουν στον κοινωνικό και πολιτιστικό βίο.»

Βασικές μορφές κακοποίησης:

Σωματική

χτυπήματα, σπρώξιμο, ακατάλληλη/βίαιη χρήση περιορισμών.

Ψυχολογική / Λεκτική

ταπείνωση, απειλές, απομόνωση, χειραγώγηση.

Οικονομική

κατάχρηση συντάξεων, εξαναγκαστικά δάνεια, κλοπή περιουσίας.

Σεξουαλική

σεξουαλική πράξη χωρίς συναίνεση ή σε αδυναμία.

Παραμέληση

στέρξη τροφής, φαρμάκων, καθαριότητας, ιατρικής φροντίδας.

Ιδρυματική

κακοποίηση και κακομεταχείριση από ένα ίδρυμα ή από άτομα εντός μιας δομής φροντίδας.

Ποιοι είναι οι δράστες;

Συχνά δεν είναι κάποιος "ξένος", αλλά άτομο που εμπιστευέστε.

- Στενοί συγγενείς (παιδιά, εγγόνια)
- Σύζυγοι/Σύντροφοι
- Επαγγελματίες φροντιστές και προσωπικό δομών
- Άλλοι ένοικοι και χρήστες υπηρεσιών φροντίδας ηλικιωμένων
- Επιτήδευτοι/Απατεώνες

Σημάδια που χρειάζονται προσοχή

Η κακοποίηση ή η παραμέληση δεν φαίνονται πάντα εύκολα. Όμως υπάρχουν ορισμένα σημάδια που μπορεί να δείχνουν ότι κάτι δεν πάει καλά, ειδικά όταν συμβαίνουν συχνά.

- Χτυπήματα, μελανιές ή τραυματισμοί χωρίς καθαρή εξήγηση
- Φόβος, άγχος ή σιωπή όταν βρίσκεται κοντά συγκεκριμένο άτομο
- Λύπη, απόσυρση ή ξαφνικές αλλαγές στη συμπεριφορά
- Έλλειψη φροντίδας (φαγητό, καθαριότητα, φάρμακα, γιατρός)
- Χρήματα ή αντικείμενα που «χάνονται» χωρίς λόγο
- Απομόνωση ή δυσκολία στην επικοινωνία με φίλους και συγγενείς

Σημαντικό:

Ένα μόνο σημάδι δεν σημαίνει απαραίτητα κακοποίηση. Αν όμως παρατηρείτε πολλά από αυτά ή αν συνεχίζονται για καιρό, μην το αγνοείτε. Ζητήστε βοήθεια ή μιλήστε σε κάποιον αρμόδιο φορέα.

Ποιες είναι οι συνέπειες της κακοποίησης;

Υγεία:

σωματικές βλάβες, συναισθηματική και ψυχολογική δυσφορία, προβλήματα ψυχικής υγείας, αυξημένος κίνδυνος άγχους και κατάθλιψης, έντονος και διαρκής φόβος, αίσθημα ότι τίποτα δεν μπορεί να αλλάξει, χαμηλή αυτοεκτίμηση, μείωση των γνωστικών λειτουργιών, γενικευμένη κοινωνική απομόνωση, πρόωρος θάνατος.

Οικονομία:

επιβάρυνση του κράτους πρόνοιας, των κοινωνικών και υγειονομικών υπηρεσιών περίθαλψης, υψηλότερο κοινωνικό κόστος λόγω του αυξημένου κινδύνου ιδρυματοποίησης, νοσηλείας, επείγουσας περίθαλψης, νοσηρότητας και θνησιμότητας.

Οικογένεια:

διατάραξη των οικογενειακών δεσμών, υπονόμηση της αλληλεγγύης και της εμπιστοσύνης.

Κοινωνία:

διάβρωση της κοινωνικής συνοχής, κλονισμός του αισθήματος ασφάλειας, δυσχέραση της δυνατότητας αξιοπρεπούς γήρανσης.

Τι κάνεις όταν κάτι σε ανησυχεί;

Το να ζητήσεις βοήθεια δεν σημαίνει ότι κατηγορείς κάποιον. Σημαίνει ότι προστατεύεις την υγεία σου και την ηρεμία της οικογένειάς σου. Η σιωπή δεν λύνει το πρόβλημα, η στήριξη όμως μπορεί.

Αν σε εσένα ή σε κάποιο άλλο άτομο μεγαλύτερης ηλικίας

- Δεν φέρονται με σεβασμό,
- Δεν προσφέρουν τη φροντίδα που χρειάζεται,
- ή αν κάτι σε κάνει να νιώθεις άβολα, είσαι στενοχωρημένος/στενοχωρημένη ή ανήσυχος/ανήσυχη,

τότε:

- Μίλησε σε ένα άτομο που εμπιστεύεσαι (οικογένεια, φίλο, γείτονα).
- Μην το κρατάς μέσα σου. Υπάρχουν άνθρωποι και υπηρεσίες που μπορούν να βοηθήσουν.
- Ζήτησε στήριξη από τις αρμόδιες υπηρεσίες.
- Αν υπάρχει άμεσος κίνδυνος, κάλεσε την Αστυνομία.

Απάτες με στόχο άτομα μεγαλύτερης ηλικίας

Οι απάτες συχνά εμφανίζονται:

- μέσω έκτακτων τηλεφωνημάτων ή/και ηλεκτρονικής αλληλογραφίας
- με ψεύτικες υποσχέσεις και προτάσεις οικονομικού χαρακτήρα
- με πίεση για «άμεση απόφαση» και συναισθηματικό εξαναγκασμό

Θυμήσου:

- Δεν δίνουμε προσωπικά στοιχεία
- Δεν πιεζόμαστε να απαντήσουμε άμεσα
- Ζητάμε δεύτερη γνώμη από άτομο εμπιστοσύνης

Χρήσιμες πληροφορίες

Τηλέφωνα Άμεσης Ανάγκης & Προστασίας

Ελληνική Αστυνομία – Άμεση Δράση (100) & Ευρωπαϊκός Αριθμός Έκτακτης Ανάγκης (112)

Σε περιπτώσεις άμεσης απειλής, κινδύνου ή επείγοντος περιστατικού βίας, μπορείτε να καλείτε το 100 ή το 112 σε 24ωρη βάση. Η Ελληνική Αστυνομία διαθέτει πλέον εξειδικευμένα Γραφεία Αντιμετώπισης Ενδοοικογενειακής Βίας, στελεχωμένα με εκπαιδευμένο προσωπικό που διαχειρίζεται με ευαισθησία και εμπιστευτικότητα καταγγελίες κακοποίησης, διασφαλίζοντας την άμεση προστασία του θύματος και την καθοδήγησή του στις απαραίτητες νομικές ενέργειες.

Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας 197

Το Εθνικό Κέντρο Κοινωνικής Αλληλεγγύης (Ε.Κ.Κ.Α.) παρέχει σε κάθε πολίτη τη δυνατότητα να ενημερωθεί, να λάβει ψυχολογική υποστήριξη και συμβουλευτική αναφορικά με το θέμα της κακοποίησης ηλικιωμένων, αλλά και να αναφέρει πιθανή παραμέληση ή κακοποίηση ηλικιωμένου καλώντας την τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Κοινωνικής Βοήθειας «197», χωρίς χρέωση, σε 24ωρη βάση, προκειμένου να γίνουμε όλοι αρωγοί στην προσπάθεια για τον περιορισμό και την εξάλειψη του φαινομένου της κακοποίησης ηλικιωμένων.

Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή SOS 1065

Η γραμμή έχει δοθεί στη διάθεσή της ΜΚΟ Γραμμή Ζωής από την Εθνική Επιτροπή Τηλεπικοινωνιών και Ταχυδρομείων και συμβάλει θετικά σε περιστατικά αναγγελίας εξαφάνισης ηλικιωμένων αλλά και σε περιστατικά καταγγελίας κακομεταχείρισης, κακοποίησης ή παραμέλησης ηλικιωμένων.

Τηλεφωνική Γραμμή SOS 15900

Η Γραμμή SOS 15900 είναι μια υπηρεσία εθνικής εμβέλειας που απευθύνεται αποκλειστικά σε γυναίκες θύματα βίας. Παρέχει άμεση βοήθεια, ψυχολογική στήριξη και συμβουλευτική σε ηλικιωμένες γυναίκες που υφίστανται οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης (σωματική, ψυχολογική ή οικονομική). Η γραμμή λειτουργεί 24 ώρες το 24ωρο, 365 μέρες το χρόνο, με εξειδικευμένο προσωπικό που εγγυάται το απόρρητο της επικοινωνίας.

Συνήγορος του Πολίτη 213 1306 600

Σε περιπτώσεις όπου η κακοποίηση, η παραμέληση ή η παραβίαση των δικαιωμάτων σας προέρχεται από δημόσιο φορέα, νοσοκομείο ή άλλη κρατική υπηρεσία, μπορείτε να απευθυνθείτε στον Συνήγορο του Πολίτη (Τηλ: 213 1306 600). Ως ανεξάρτητη αρχή, ο Συνήγορος παρεμβαίνει για την προάσπιση των δικαιωμάτων σας, τη διασφάλιση της αξιοπρεπούς μεταχείρισης από τις δημόσιες αρχές και την τήρηση της νομιμότητας.

Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών

Για την επίσημη αναφορά συστηματικής κακοποίησης ή την κατάθεση μηνύσεων, οι πολίτες μπορούν να απευθύνονται απευθείας στην Εισαγγελία Πρωτοδικών Αθηνών (πρώην Σχολή Ευελπίδων, Κτίριο 16). Οι εισαγγελικές αρχές έχουν τη δυνατότητα να παρέμβουν άμεσα, διατάσσοντας τα απαραίτητα προστατευτικά μέτρα για την ασφάλεια του ατόμου που κινδυνεύει και την απομάκρυνσή του από ένα κακοποιητικό περιβάλλον.

100

112

197

1065

15900

Τοπική Στήριξη & Πρόνοια στο Χαλάνδρι

Οι κοινωνικές υπηρεσίες του Δήμου μας αποτελούν το βασικό δίκτυο προστασίας για κάθε ηλικιωμένο κάτοικο. Μέσα από τα Κ.Α.Π.Η. και την Κοινωνική Υπηρεσία, παρέχεται συμβουλευτική υποστήριξη και κοινωνική πλαίσωση. Οι κοινωνικοί λειτουργοί του Δήμου είναι στη διάθεσή σας για να εξετάσουν με προσοχή κάθε περιστατικό που αφορά την ασφάλειά σας, προσφέροντας πρακτικές λύσεις και στήριξη στην καθημερινότητα.

Κοινωνική Υπηρεσία Δήμου Χαλανδρίου
210 6899 922

Κ.Α.Π.Η. Χαλανδρίου

Κεντρικό (Χαλάνδρι):
210 6848 380
Στρ. Αλ. Παπάγου 7
kapi@halandri.gr

Κάτω Χαλανδρίου:
210 6778 788
Ιλιάδος 23
kapikatohalandri@halandri.gr

Τούφας:
210 6800 189
Ταυγέτου & Μεσσηνίας
kapitoufas@halandri.gr

Αν γνωρίζω ότι κάποιος ενήλικος ή ανήλικος άτομο κακοποιείται συστηματικά, πώς μπορώ να βοηθήσω;

Μπορείτε επώνυμα ή και ανώνυμα στο Κέντρο της Άμεσης Δράσης (100) να το καταγγείλετε ή να ενημερώσετε άμεσα το τοπικό Αστυνομικό Τμήμα ή τις εισαγγελικές αρχές ή να τηλεφωνήσετε στην 24ωρη τηλεφωνική γραμμή του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης (197) ή την Εθνική Τηλεφωνική Γραμμή SOS 1065.

Η πρόληψη ξεκινά από όλους/όλες μας | Μιλάμε ανοιχτά για το πρόβλημα | Δεν αγνοούμε σημάδια κακοποίησης | Αναφέρουμε περιστατικά, ακόμη και ανώνυμα | Στηρίζουμε τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας στο περιβάλλον μας

Χρηματοδοτούμενο από το Πρόγραμμα «Σημεία Στήριξης». Ωστόσο, οι απόψεις και οι γνώμες που εκφράζονται ανήκουν μόνο στον/στοις συντάκτη/ες και δεν αντανακλούν κατ' ανάγκη τις απόψεις και τις γνώμες των συμμετεχόντων στο Πρόγραμμα Ιδρυμάτων.

Η δράση υλοποιείται με την υποστήριξη από το TIMA Κοινοφελές Ίδρυμα στο πλαίσιο του προγράμματος «Σημεία Στήριξης», που συγχρηματοδοτείται από το Κοινοφελές Ίδρυμα Ιωάννη Σ. Λάτση, το TIMA Κοινοφελές Ίδρυμα, το Ίδρυμα Καπετάν Βασίλη & Κάρμεν Κωνσταντακόπουλου, το Ίδρυμα Α. Γ. Λεβέντη, το Κοινοφελές Ίδρυμα Αθανάσιος Κ. Λασκαρίδης, το Costas M. Lemos Foundation, το The Hellenic Initiative Canada, το Ίδρυμα Αθηνάς Ι. Μαρτίνου, το Helidoni Foundation, και το Ίδρυμα Μποδοσάκη.